

4. Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 4 травня 2023 р. / за заг. ред. І.А. Чикаренко; Т.В. Маматової. Дніпро: НТУ «Дніпровська політехніка», 2023. 257 с.

5. Кузьменко О.О. Сучасний стан державного управління фізичною культурою й спортом в Україні та Європі. *Держава та регіони*. Серія: Державне управління. 2011. № 3. С. 36-41.

6. Мисів Л. Особливості діяльності суб'єктів державної політики щодо формування та розвитку духовних цінностей українського суспільства. *Вісник НАДУ*. 2005. № 3. С. 451-455.

7. Слободянюк П. Культурна політика: регіональні проблеми. *Вісник УАДУ*. 2000. № 3. С. 262-265.

8. Чукут С. Духовна культура в гуманітарній політиці України. Програма «Україна-2020». Консолідація українського суспільства і реалії, перспективи: Наук-метод. посіб. К. : Вид-во УАДУ, 2016. С. 47-80.

9. Пережнюк Б.А. Зміст та основні напрямки державної політики у сфері культури і мистецтва. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 16. С. 377-387.

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ І КОНТРОЛЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Ткачова С.С., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7103-9269>

В умовах складних динамічних змін, що відбуваються сьогодні в Україні, роль стратегічного планування регіонального розвитку, розвитку об'єднаних територіальних громад стрімко зростає і зумовлюється багатьма чинниками, серед яких: повномасштабне вторгнення РФ в Україну, воєнний стан; необхідність швидкого комплексного відновлення держави, регіонів, територіальних громад у післявоєнний період. Довгострокове планування є одним з основних інструментів вирішення проблем регіонів України, територіальних громад та забезпечення перспектив їх подальшого розвитку. Законом України від 09.07.2022 № 2389-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» запроваджено єдину систему документів державної регіональної політики на національному, регіональному та місцевому рівнях, до якої належать зокрема, стратегії розвитку територіальних громад» [1]. Таким

чином, кожна громада матиме власний стратегічний документ свого розвитку на довгострокову перспективу, який відповідатиме стратегічним цілям та пріоритетам Державної стратегії регіонального розвитку та стратегії розвитку відповідного регіону [2]. На виконання вищевказаного Закону Міністерством розвитку громад та територій України розроблено та затверджено наказом від 21.12.2022 року № 265 «Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад» [3]. Напрацьовані рекомендації допоможуть органам місцевого самоврядування при плануванні довгострокового розвитку громад, оскільки розроблення якісної та ефективної стратегії є запорукою створення сприятливого соціально-економічного середовища на своїй території. Це надзвичайно важливо особливо в умовах війни – масштабних руйнувань інфраструктури та економічного потенціалу, масового переміщення населення та бізнесу з районів ведення бойових дій. Методичні рекомендації направлені на створення єдиного підходу органів місцевого самоврядування до формування стратегічних документів та цілеспрямованої бюджетної політики територіальних громад [2]. Відповідно до методичних рекомендацій, передбачається розроблення стратегій розвитку з використанням територіально-орієнтованого та безпекового підходів, а також RBM-підходу (Results-Based Management – управління, орієнтованого на результат).

Збройна агресія РФ проти України, негативні наслідки від окупації територій, бойових дій, постійних обстрілів та терористичних атак, мінування значних територій призвели до великих руйнувань та втрат. За даними Уряду станом на липень 2022 р., план відновлення України оцінювався у 750 млрд дол. США [4]. Ця оцінка не є остаточною. Значні території України потребуватимуть відновлення та відбудови. В якості методичної допомоги для підготовки до вирішення цих проблем Благодійним фондом «Право на захист» за фінансової підтримки Європейського Союзу у 2023 р. створено Методичні рекомендації «Розроблення Програми комплексного відновлення території громад» [5]. Розробка Програми спиратиметься на попередньо проведену дослідницьку роботу з аналізу місцевих стратегічних документів зі зменшення ризиків лих на відповідність національним, регіональним документам, чинній нормативно-правовій базі, а також на відповідність Сендайській рамковій програмі зі зниження ризику катастроф на 2015-2030 рр. Особливу увагу приділено відбудові територій України за принципом *«краще, ніж було»*

(«Build Back Better»). Розроблені Програми комплексного відновлення територій громад повинні стати важливими частинами діючих та нових Стратегій розвитку.

Вибірковий аналіз стратегій розвитку об'єднаних територіальних громад та Харківської області в цілому дозволив зазначити, що у теперішній час діють стратегії, переважно до 2027 року; враховуючи умови та наслідки війни, стратегії потребують суттєвого удосконалення за змістом; потребують детального аналізу та змін плани заходів реалізації стратегій на період 2024-2027 рр.; оновлення та уточнення обсягів і джерел фінансування потребують проєкти та програми розвитку, спрямовані на реалізацію стратегій; потребують оновлення та дисциплінованого виконання механізми моніторингу та контролю за виконанням стратегій розвитку [6].

Методичними рекомендаціями щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад передбачено уніфікувати стратегії розвитку за структурою та змістом. Особливу увагу рекомендується приділити контролю за виконанням стратегій розвитку. Так, моніторингу, оцінюванню реалізації стратегій та управлінню ризиками присвячено спеціальний розділ. Також до складу стратегії розвитку необхідно буде надати інформацію про: план її реалізації; наявність програм, проєктів, спрямованих на її реалізацію; про фінансове забезпечення реалізації стратегії; звіт про результати проведення моніторингу реалізації стратегії; звіт про результати проведення моніторингу плану заходів з реалізації стратегії розвитку територіальної громади. Отже, удосконалені відповідно до вимог вищезазначених Методичних рекомендацій стратегії розвитку територіальних громад, регіонів України будуть більш реалістичними, більш зрозумілими для всіх стейкхолдерів, більш контрольованими з боку мешканців, і, як наслідок, більш дієвими та ефективними.

Література:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» від 09.07.2022. № 2389-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text> (дата звернення: 27.02.2024).

2. Стратегічне планування розвитку територіальних громад – шлях України до Європейського Союзу (2022). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/stratehichne-planuvannia-rozvytku-terytorialnykh-hromad-shliakh-ukrainy-do-ievropeiskoho-soiuzu> (дата звернення: 27.02.2024).

3. Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад (2022). URL: <https://mtu.gov.ua/files/.pdf> (дата звернення: 27.02.2024).

4. Шмигаль. Відновлення України оцінюється у 750 млрд доларів. URL: <https://www.dw.com/uk/shmyhal-plan-vidnovlennia-ukrainy-otsiniuietsia-u-750-miliardiv-dolariv/a-62355975> (дата звернення: 27.02.2024).

5. Методичні рекомендації «Розроблення Програми комплексного відновлення території громад» (2023). URL: <https://r2p.org.ua/page/programma-kompleksnogo-vidnovlennya-terytoriyi-gromad-metodychni-rekomendaciyi> (дата звернення: 27.02.2024).

6. Стратегія розвитку Харківської області на 2021-2027 роки (2020). URL: <https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1026/102538/files.pdf> (дата звернення: 27.02.2024).

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Фігурна М.Ю., асистент,

Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна

Національна безпека є досить складним соціальним явищем та водночас комплексною характеристикою життєдіяльності людини, суспільства та інститутів держави. Однією з найважливіших особливостей щодо її забезпечення в сучасних умовах державотворення є стрімке зростання переліку та інтенсивності небезпек міжнародній та національній безпеці, які набули системного характеру. Взаємозумовлені фактори, які є причинами вказаного процесу, мають внутрішню та зовнішню природу. Серед них, зокрема сукупність внутрішніх проблем національного державотворення, досить неоднозначний вплив процесів глобалізації на розвиток різних країн, загострення боротьби між державами за ті чи інші ресурси в якій все частіше надається пріоритет силовим методам у розв'язанні конфліктів між ними.

Теорія та практика забезпечення національної безпеки потребує поглиблених досліджень процесів, які відбуваються в будь-якій країні в контексті їхнього ціннісного змісту. Складність політичних, соціальних та економічних проблем державотворення завжди вимагає їх ціннісної інтерпретації, тобто з'ясування та врахування ціннісних уявлень, які є панівними в суспільстві. Передусім ідеться про цінності, які визначають ціннісну систему суспільної свідомості. Без урахування ціннісних